No. 24 30 Augustus 1928 11e JAARGANG

HET INDISCHE VOLK

Orgaan van de Indische Sociaal-Democratische Partij

Verschijnt den 10en, 20en en 30en van elke maand.

ABONNEMENTSPRIJS
Binnenland f 3.— Buitenland f 3.50 per kw.
bij vooruitbetaling

Admin.: Laan Wiechert 27 Welt.
Comm. v. Red.: Mampangweg 13, Welt.
Secretaris Partij Bestuur,
Pegangsaän W. 20 Weltevreden.

ABONNEMENTSPRIJS
Voor Indonesiërs f 1,50— per kwartaal
bij vooruitbetaling

INHOUD:

Uit de Partij. — De partij op stapel. — Van het Brusselsche Congres. — Nogmaals Boven-Digoel. — Feuilleton. — Holland en Indië. — Van een Digoel Transport. — Onder het Roode Zoeklicht.

AFDEELING BATAVIA I. S. D. P.

Leden der afdeeling, die voorstellen hebben voor den beschrijvingsbrief van de Algemeene Jaarvergadering van de Partij, welke in October a.s. zal worden gehouden, kunnen deze tot 8 September inzenden bij de Secretaresse der Afdeeling, Laan Raden Saleh 1.

DE PARTIJ OP STAPEL.

△ Het muisje van onze persrevolutie heeft zijn staartje gehad. Men moet neiging hebben gevoeld om het kabaal nu maar niet als een nachtkaars te laten uitgaan. Zentgraaff's oude merrie, „nationale concentratie", is van stal gehaald, en het goede beest wordt thans om haar vurigheid geprezen in dat deel der Europeesche pers, dat voorheen aan haar slechts medelijdende blikken spendeerde.

De P. E. B. heeft zich niet langer dan in zijn baby jaren in de algemeene koestering van Europeesch-rechts kunnen verheugen. De innerlijke conflicten werden reeds in 1921 duidelijk na de befaamde Volksraadsrede van den Soerabaiaan Mr. van Gennep. Deze politicus had van zijn hart ten opzichte van den Inlander geen moordkuil gemaakt, aan welke aantasting der associatie-politiek hij het Volksraadslidmaatschap ten offer heeft moeten brengen.

Toen in 1926 duidelijk werd, zulks door de onthulling van het P. E. B.schandaal, waarin behalve deze partij, de J.S.W.B. en Mr. Schriecke hun min glorieus aandeel hadden, dat de politiek van zand-in de-oogen-strooien tegenover de Inlanders, voor uiterst rechts van den goeden en kwaden kant slechts de laatste kon overhouden, ontvouwde de heer Zentgraaff zijn „blanke front" plannen. Deze waren gericht op de onderwerping van den P. E. B. of op zijn ondergang. Tegenover de zich voltrekkende concentratie van de overheerschten, werd bewuste frontvorming door de overheerschers geëischt.

Op het eerste gerucht waren de meeste organen van rechts paf van het openlijke. De meerderheid bleef aanvankelijk meer heil zien in de vertroebelende associatie-politiek dan in een scherpe begrenzing der belangensferen aan beide polen der koloniale verhouding.

De geschiedenis is echter onverbiddelijk.

De woelingen aan het eind van '26 en het begin van '27, de wisseling der bewindvoerders, en als rechtstreeksch gevolg hiervan, het tijdperk van agitatie door de Inlandsche Meerderheid in het leven geroepen, hebben den politieken akker aan rechts voldoende diep doorwoeld om hem vruchtbaar te maken voor de ideeën aan het brein der uitersten van rechts ontsproten.

In deze gesteldheid was een kleinigheid voldoende om de aan rechts heerschende ontstemming over de bestaande politieke partij zoo fel te doen oplaaien dat men alle aarzeling tegen een strenge afbakening van ieders terrein tusschen blank en bruin op slag wist te overwinnen. De instemming van den P.E.B.-leider Roep met Stokvis in zijn bestrijding van het contra-revolutionnaire persgedoe ten opzichte van den Volksraad, welke volgens het *Soer. Hbl.* in de fatale „geheime zitting" geopenbaard moet zijn, is de druppel geworden, die den beker heeft doen overloopen.

Wij voor ons hebben tegen deze nieuwe partijvorming als zoodanig geen enkel bezwaar. Wij zien er, integendeel, politieke winste in. Zij zal kunnen bijdragen tot de hoognoodige opklaring der zwoele atmospheer. Niet beter dan door het ongegeneerd najagen der overheerschers-belangen in alle geledingen der politiek kan de positie der Indonesiërs gediend worden.

Een klare domeinbegrenzing door de politieke en economische belangengroepen aan weerszijden van de scheidingslijn komt in het credit van de politieke zuiverheid. Wij zullen derhalve te zijner tijd de geboorteaankondiging der nieuwe partij accepteeren als eenproduct van den onvermijdelijken groei der verhoudingen.

Hiermee wil intusschen niet gezegd zijn, dat wij in al wat met deze nieuwe partijvorming annex is oprechtheid en zuiverheid onderkennen. Er blijft nog overvloed van demagogie. Om te beginnen is het parool, waaronder men ten strijde trekt, dat der „nationale concentratie". Dit parool is valsch. Men dient de partij aan als de concentratie van de Nederlanders.

Het doel der partij zal intusschen zijn het breidelen van den vrijheidszin, die onder de kinderen van dit land zich steeds duidelijker afteekent.

Indien er één nationaal kenmerk is, dat den Nederlanders samenbindt, dan is het wel hun aangeboren hang naar vrijheid en onafhankelijkheid. Dit merkteeken verdraagt zich met het grondbeginsel der op stapel staande partij, die aan de langst mogelijke bestendiging der overheersching haar bestaansrecht zal ontleenen, als water en vuur.

De tweede onwaarachtigheid is de wijze, waarop de actie voor de partij wordt ingezet.

De pers van het behoud is hier wel het aangewezen instituut om als bezoldigde moeite maker voor die partij te fungeeren.

Maar laat men zich dan niet den schijn geven met het in kannen en kruiken brengen er van niets te doen te hebben, en dit terwijl men zich het vuur uit de sloffen loopt opdat deze partij de noodige voeten aan den grond zal krijgen.

Dit is niets anders dan gewone, den gemiddelden kolonialen Europeanen kenmerkende dikdoenerij.

Want het is een ieder toch wel duidelijk dat, komt deze partij tot stand, en wij geven haar binnen nabije toekomst een goede kans, zulks dan geschiedt als vrucht van de actie der leidende Europeesche koloniale pers. Zij bevestigt dan, ook bij deze gelegenheid, de willige dienstmaagd te zijn van het kapitalistische belang, dat in deze soort van politieke agitatie het meeste heil ziet. Zij volgt haar roeping en niets anders.

Men weet hier nu eenmaal, dat dit zoo is. Weet ook, dat men het zoo heeft te aanvaarden. Doch men verzuime niet, ter wille van een zuivere historie, hiervan terdege acte te nemen.

En voor de rest zijn wij er niet weinig trotsch op, dat onze partij met haar bescheiden middelen er naar het getuigenis der rechtsche propagandisten, zooveel toe heeft bijgedragen dat dit politieke wapen als een onmisbaarheid wordt gevoeld.

Van het Brusselsche Congres.

(S) De Tweede (soc.-dem.) Internationale heeft op haar Brusselsch congres ook het koloniale vraagstuk op de agenda gehad. De hier ontvangen telegrammen geven niet den indruk van een gezette behandeling, en hierop duidt ook de aanneming van een voorstel-Cramer tot het houden van een congres, uitsluitend aan de koloniale kwestie gewijd. Dat is een juist besluit. Het vraagstuk heeft te vele zijden en de afwikkeling vereischt onvermijdelijk het peilen van te vele complicaties, dan dat behandeling als één van meerdere punten op een congresagenda de niet veel langer te ontberen helderheid zou kunnen brengen. Zelfs kreten als „weg met het socialistisch imperialisme", „weg met de knechten van het imperialisme", tot en met „weg met de Tweede Internationale — waaraan Aziatische en Afrikaansche ongeduldigen zich op de tribune overgaven — kunnen die helderheid nu eenmaal niet scheppen.

Een uitteraard beknopt telegram over het verhandelde leent zich niet tot doordachte gevolgtrekkingen. Vandaar, dat de eene krant opschuiving naar links constateert, de andere zich over een wending naar rechts blij maakt. Zooals de aangenomen resolutie-Cramer thans voor ons ligt, draagt zij in de eerste plaats de strekking om de overheerschte volken innerlijk sterk te maken voor den strijd om de nationale vrijheid: grondbezit als fundament voor volkswelvaart, de eigen belasting-opbrengst voor de eigen huishouding, vrije arbeid als een der voorwaarden voor den vrijen mensch, democratische instellingen als wapen tegen den staatkundigen en economischen vreemden druk, inheemsche weermacht uitsluitend voor de nationale zaak. Dat is een internationaal werkprogram, op nationale versterking van de overheerschte volken gericht. Wij onderschrijven het geheel.

Maar blijkbaar heeft de Tweede Internationale op dit congres geen tijd gevonden voor de belijning ook van een beginsel-program, dat zekerheid geeft omtrent de houding der internationale sociaal-democratie ten opzichte van het verschijnsel en de verdwijning van de koloniale overheersching en over de verhouding, in dit verband, tot de volksbewegingen in de koloniën. Aan deze groote zaken zal nu een afzonderlijk congres worden gewijd, en deze zekerheid schijnt ons een der beste vruchten van de Brusselsche bijeenkomst.

Nogmaals Boven-Digoel.

(S.). In aansluiting met hetgeen wij in het vorig nummer onder dit kopje meldden, nog het volgende.

De verbanning naar Boven-Digoel is een zware straf. Na eene preventieve hechtenis, voor zeer velen van overmatig langen duur en doorgebracht onder afschuwelijke gevangenis-verhoudingen, bezocht door ziekten en dood, worden de menschen naar het oord der verbanning gevoerd. Deze tocht al — het is onlangs nog in den Volksraad vastgesteld — is niet zelden een leed van vernedering en wreedheid. De eindbestemming is een verre, van de normale wereld afgezonderde streek, onvruchtbaar en gevaarlijk ongezond. Zóó ongezond, dat reeds aan verplaatsing moet worden gedacht. Daar moeten de bannelingen zich een samenleving scheppen, noodzakelijk een abnormale. De meerderheid wordt door schoolsontwikkelden gevormd, is aan handen-arbeid vreemd; de landbouwers onder hen worstelen met een mageren, onwilligen bodem. Normaal gezinsleven is uitzondering; de meeste vrouwen bleven thuis, of worden in de oude omgeving afgeschrikt om de mannen te volgen.

Hetgeen het tegenwoordige bestuur daarginds organisatorisch verricht, en ook vele der bannelingen, dwingt eerbied af; maar het blijft een oord van ellende.

Dr. van Blankenstein van de „Nieuwe Rott. Ct." is er heen geweest en schrijft aan het *Soer. Hbl.* zijn bevindingen, welke dat alles bevestigen.

Oorzaak en aanleiding voor deze gestrenge en ongewone toepassing van de exorbitante rechten laten wij nu verder maar buiten sprake. Wij stellen alleen vast, dat verbanning naar het Digoel-kamp een „administratieve maatregel" is, erger dan een erge straf en opgelegd zonder de waarborgen, welke ook de gemeenste in de strafwet vindt geschonken. Ook staat het vast, dat de verbanning in meerdere gevallen willekeurig is geschied. De Regeering erkende in den Volksraad onomwonden, dat deze vreeselijke mogelijkheid niet is uitgesloten, maar de heer van Blankenstein geeft thans zekerheid. Hij schrijft dit:

„De fungeerend controleur had mij ook reeds gezegd, dat er evidente vergissingen bij de interneering

waren begaan; ook kende hij gevallen, waar men waarschijnlijk met wraakneming van inlandsche ambtenaren te doen had.

„Ook daarover spraken juist de leiders. Als er hier iets moet worden hersteld, zoo zei Soenario, een der radicaalste intellectueelen, dan is het de interneering van lieden die òf nooit met het communisme hebben te maken gehad, òf te onnoozel waren om te begrijpen wat zij deden. Ik heb zelf in de gevangenis gezeten, zoo vertelde hij verder, met een man, die slechts korten tijd meegeloopen had, en die mij als de gewoonste zaak van de wereld mededeelde, dat hij „naar Boven-Digoel verplaatst zou worden", zonder een flauw begrip te hebben, waar dit was of wat dit beteekende.

„De leiders noemden echter slechts weinig namen in dit verband. Het is echter duidelijk: Vergissingen en onoordeelkundige verbanningen moesten onvermijdelijk zijn, bij de zeer ongelijkmatige behandeling, welke deze aangelegenheid in de verschillende gewesten heeft gevonden, en bij den spoed, waarmede moest worden toegetast."

Door Middendorp in den Volksraad, door ons in dit blad, is bij herhaling aangedrongen op tweeërlei: 1e een algemeene revisie van de interneeringsbesluiten; 2e classificeering van de verbanningsoorden naar de mate van schuld der bannelingen en naar gelang hun gedrag gedurende de verbanning.

De Regeering achtte de tijd voor dergelijke maatregelen toen nog niet gekomen. Wij vragen met diepen ernst: **nu nóg niet ?**

HOLLAND EN INDIE.

△ De uitlating van onzen partijgenoot Duys, in een openbare vergadering te Amsterdam naar aanleiding van de vrijspraak der Indonesische studenten, dat de Nederlandsche arbeidersklasse het moment zou toejuichen, waarop het volk van Indonesië in staat zou zijn een zelfstandige plaats te gaan innemen in de rij van vrije volken, heeft Mr. C. H. Guépin, geïnspireerd tot een rede, waarmee in onze Europeesche pers de noodige reclame is gemaakt.

De heer Guépin is de voorzitter van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, in wier jaarlijksche vergadering te Middelburg deze rede werd gehouden. Het verrassende element in de bedoelde rede is wel dat zij, gehouden in een kring, waar men zich nu niet in de eerste plaats om het arbeidersbelang pleegt te bekommeren, voor deze speciale gelegenheid van groote bezorgdheid blijk gaf voor het lot der Nederlandsche arbeidersklasse. Bezorgdheid om haar, bij geval de band tusschen Nederland en Indië eens niet voor onafzienbare toekomst bestendigd mocht blijven.

Die bezorgdheid was zóó groot, dat hoewel onder het gehoor van dezen redenaar vermoedelijk wel geen enkele arbeider geteld zal zijn, diens rede zich toch over de hoofden der luisterende industriëelen en kooplieden richtte tot de leden der niet-vertegenwoordigde klasse.

Doel der rede was tegenwicht te leveren tegen de, door den invloed onzer partij, groeiende sympathie onder dat deel van het Nederlandsche volk voor

FEUILLETON

UIT DEN OUDEN HARDEN TIJD.

(7 Juli 1878).

Vliegen geeft in *het Volk* de volgende interessante herinneringen:

Er is al veel geschreven over den oorsprong der socialistische beweging in Nederland. Zooals altijd wanneer men het begin van de een of andere geestesstrooming tracht op te sporen, blijkt ook bij deze, dat, als men dat begin meent te hebben gevonden, er toch steeds weer nòg vroegere uitingen te vinden zijn, die met misschien evenveel recht als het begin kunnen worden geboekstaafd.

Zoo is het ook met de geestesstrooming waaruit de socialistische beweging is ontstaan. Zelfs van vóór het jaar van de stichting der Eerste Internationale, dateeren in Nederland uitingen die men als voorloopers van het socialisme kan beschouwen.

Maar er zijn toch van die dagen, die vaststaande feiten hebben opgeleverd en daarom waard zijn in de herinnering te worden opgeroepen.

Een van die dagen is zeker de 7de Juli 1878, de dag die Zaterdag 50 jaar zal zijn geleden.

Dat is de dag van de oprichting der eerste „Sociaaldemokratische Vereeniging" in Amsterdam, de dag waarop in ons land voor het eerst een groep van menschen de naam „Sociaaldemokraat" openlijk aannam, de geboortedag van de eerste sociaaldemokratische organisatie. Misschien kan men beter zeggen dat op dien dag de beweging werd gedoopt.

De geschiedenis van de oprichting dezer „Sociaaldemokratische Vereeniging" is reeds tal van malen geschreven. In B. Bymholt's boekje „Geschiedenis der Arbeidersbeweging in Nederland" staat ze en ook, uitvoeriger, in mijn eigen boek „De Dageraad der Volksbevrijding".

De direkte aanleiding tot de oprichting was deze.

Na den val van de Eerste Internationale, was in Nederland opgericht „Het Algemeen Nederlandsch Werkliedenverbond", onder leiding van B. H. Heldt. Dit Verbond, dat sterk geprotegeerd werd door verscheidene vooruitstrevende liberalen bestond in de groote steden uit vakvereenigingen, in de kleinere plaatsen uit algemeene werkliedenvereenigingen. Door zijn leiders, waarvan, naast Heldt, de Rot te Rotterdam en Kouw te Leiden een rol speelden, werd in dit Werkliedenverbond het socialisme krachtig bestreden. Evenwel in de vakvereenigingen die het Verbond vormden, zaten in Amsterdam toch eenige socialisten, die zelfs in een enkele de leiding hadden. Dat was b.v. het geval in een „Smedengezellenvereeniging" die onder leiding stond van den socialist W. Ansingh.

Maar er waren verscheidene socialisten die, omdat ze niet tot een vak behoorden, waarin het Verbond een vakvereeniging had, of omdat ze geen handarbeiders waren, buiten het Verbond stonden en er toch eigenlijk graag in wilden. Want dat Werkliedenverbond was in dien tijd het eenige stuk arbeidersbeweging in ons land, en het was voor socialisten verdrietig om er buiten te staan.

Daarom deed de bovengenoemde Smedenvereeniging het voorstel om naast de vakvereenigingen ook in het Werkliedenverbond toe te laten een „gemengde Vereeniging" waarvan dan lid konden worden diegenen die niet tot een der aangesloten vakvereenigingen behoorden of konden behooren.

Indonesië's onafhankelijheid. Het middel om dit te bereiken werd gezocht in de opsomming van de vele millioenen, die jaar in jaar uit het moederland binnenstroomen, welke opsomming dienst moest doen voor de suggestie, dat door een Indonesische politieke onafhankelijkheid deze stroom op eens en voor goed zou worden gestuit.

Het gevoerde betoog, dat die talrijke millioenen, al is het dan maar ten deele, mede bijdragen tot verhooging van Nederland's volkswelvaart wenschen wij niet aan te vechten. Zoo goed als de volkswelvaart van het land, aan welks nationale vermogen een groot deel dezer millioenen is en wordt onttrokken hierdoor wordt geschaad, zoogoed wordt zij er in het andere land door bevorderd.

Wèl de oppervlakkig uitgewerkte (ze was maar voor het arbeiderspubliek bestemd) conclusie, dat een staatkundige scheiding tusschen beide territoria een ramp zou moeten beteekenen, niet alleen voor Nederland maar ook voor Nederlandsch-Indië, dunkt ons bedenkelijk.

Wie onder de arbeiders, voor wie deze rede geënsceneerd werd, over eenig gezond economisch begrip beschikken, maar stellig zij die ingewijd zijn in de koloniale verhouding, begrepen natuurlijk direct, dat de voorgestelde stopzetting van Nederland's economische belang bij Indië als gevolg der politieke emancipatie van zijn eigen volk niet veel meer dan een slaapliedje voor de gelegenheids-begunstigden was.

Dat er geen werk meer zou komen op de Nederlandsche werven van op Indië varende rederijen, geen opdrachten aan de machineindustrie van de Indische suikerfabrieken, geen orders meer zouden binnenkomen bij onze textiel industrie enz. enz. was een handig geschilderd schrikbeeld voor een propagandist van de leuze: Indië verloren, rampspoed geboren, doch als stelling der economische onvermijdelijkheid van verleening der politieke zelfstandigheid was zij valsch.

In hoeverre zich, als eens het uur der onhoudbare bestendiging van de koloniale overheersching zal hebben geslagen, deze kwade gevolgen voor het moederland zullen doen gelden is niet in de laatste plaats afhankelijk van de vraag of wij ons in het tijdperk van overgang van wingewest tot zelfbestuur als samenwerkende natie onmogelijk en overbodig zullen hebben gemaakt.

Dat de voortschrijdende ontwikkeling van Indië, te zijner tijd verderen teruggang teweeg kan brengen van de Nederlandsche economische belangen in deze gewesten is onmiskenbaar. Een andere vraag is evenwel of dit vooruitzicht de arbeidersklasse van Nederland kan bewegen haar steun te verleenen aan een handhaving der overheersching op zoodanig historisch tijdstip, dat zij dit met haar klassegeweten in strijd acht.

De bestendiging dier overheersching is trouwens niet eens een waarborg tegen de stelselmatige vermindering van het specifiek Nederlandsche belang bij deze kolonie.

De ontwikkeling van het internationale kapitalisme verdroeg zich bezwaarlijk met de monopolistische economische positie van de kleine Europeesche mo-

---

De leiding van het Werkliedenverbond wist natuurlijk heel goed waarom het te doen was. Zij was heelemaal niet gesteld op de toetreding van een aantal bekende socialisten, van wier aktiviteit de anti-socialistische leiding zeker veel last zou hebben. Ze bestreed dan ook de toelating van zoo'n gemengde vereeniging, hoewel in alle kleinere plaatsen waar het Verbond afdeelingen had, die afdeelingen geheel hetzelfde karakter van zoo'n gemengde vereeniging vertoonden. De leiding kreeg haar zin. De algemeene vergadering van het Verbond, die werd gehouden op 9 en 10 Juni 1878 te Utrecht, kon wel niet besluiten geen gemengde vereenigingen toe te laten, want, zooals gezegd, uit de kleinere plaatsen waren ze er al. Maar ze legde de toelating in handen van het Centraal Bestuur en dit weigerde de Amsterdamsche gemengde vereeniging.

Deze stond er dus buiten en op 7 Juli d.a.v. hield ze een vergadering, waar werd besloten de vereeniging om te zetten in eene „Sociaaldemocratische Vereeniging". Zooals gezegd, dit was de eerste maal dat de naam „Sociaaldemokraat" in Nederland aan een organisatie werd gegeven en dáárom alleen reeds kan die daad beschouwd worden als het begin van de sociaaldemokratie in Nederland. De naam werd overgenomen van de Duitsche Sociaaldemokratie, want ofschoon het Duitsche socialisme op Marxistischen grondslag stond, had het toch den in het Kommunistisch Manifest aan de arbeidersbeweging gegeven naam „kommunistisch" niet aangenomen.

Vóór ik „De Dageraad" schreef, heb ik bij toen (1902) nog levende mede-oprichters getracht te weten te komen of er ook nog een ledenlijst van die Sociaaldemokratische Vereeniging bestond. Het is niet gelukt er eene te vinden, maar P. J. Penning en Schröder hebben mij toen eenige namen genoemd van lieden die tot de oprichters behoorden.

Het waren: H. Gerhard, die tot voorzitter werd gekozen en de erkende leider was; Klaas Ris, W. Ansing, P. H. A. Schröder, B. J. Penning, P. J. Penning, J. Heuperman, Maagdenberg, Seelhorst, Van Keulen, Saeur, J. Mater, J. C. Lebeau. Verder zijn er zeker nog bij geweest: Snijders. Vlugt en Frans.

Voor zoover ik weet zijn van deze op het oogenblik alleen nog in leven : Snijders en Heuperman. De laatste was de sekretaris der vereeniging.

Wie zich het jaar 1878 in de heinnering terug roept, kent dat jaar als het beginjaar van de felle socialistenvervolging in Duitschland. Juist de maand Juli 1878 was er een maand vol opwinding. Op 11 Mei had een aanslag plaats op den keizer. De aanslag mislukte. De keizer bleef ongedeerd, maar onmiddellijk diende Bismarck bij den Rijksdag een wetsontwerp in, allerhande drakonische maatregelen tegen de socialistische propaganda bevattend. Reeds op 24 Mei kwam de stemming, en het wetsontwerp werd verworpen. Waarop op 2 Juli een nieuwen aanslag volgde, waarbij de keizer licht gewond werd.

Hoewel beide aanslagen gepleegd waren door menschen, met wie de sociaaldemokratie nooit iets te maken had gehad, werd er toch een geweldige kampagne tegen de socialisten op touw gezet, De Rijksdag werd ontbonden. Reeds op 30 Juli hadden de nieuwe verkiezingen plaats, waarbij de Fortschritts-Partij, de liberalen, die met het Centrum en eenige sociaaldemokraten de oppositie vormden, een zware nederlaag leed. Bismarck kreeg zijn zin, de Socialistenwet werd aangenomen.

Natuurlijk wekte het gerucht van dien strijd bij de socialisten in ons land sterke sympathiën met de Duitsche

gendheid in dit eilandenrijk van reusachtige afmeting met zijn grooten rijkdom aan materieele waarden en goedkoope menschelijke productiekracht.

De politiek der open deur werd het offer voor het ongestoorde staatkundige bezit aan machtiger mogendheden, met het onvermijdelijke gevolg dat bij vrije mededinging de wet der suppremátie der best toegeruste hier opgeld deed.

Bedroeg, volgens het jaarverslag der Bataviasche Handelsvereeniging over 1927, het totaal van in- en uitvoer van en naar Nederland in 1906 nog 31 procent van de gansche Indische handelsbeweging, twintig jaar later, in 1926 was dit percentage gedaald tot 16.9. Derhalve tot 54.5 procent van het aandeel in 1906. Deze ontwikkelingsgang, waardoor in economisch opzicht Indië steeds sterker tot een internationale kolonie werd, zette zich sindsdien voort en zal zich, volgens insiders, ook in de toekomst verder doorzetten.

Doch al ware dit niet zoo, dan nog zou het in bewustzijn van eigen taak groeiende deel der Nederlandsche arbeidersklasse zich niet voor den zegekar der koloniale bourgeoisie laten spannen, gelijk in Middelburg werd beproefd.

Met die onafwendbare „rampen" blijkt het overigens nogal los te loopen. In den invoer in Indië zag Nederland in de periode 1913—1925 zijn aandeel terugloopen van 33.3 pCt. tot 18.3 pCt. Als er één export industrie is, die in dezen teruggang *het* groote offer heeft moeten brengen dan is het wel de Twentsche textiel industrie.

Wat vernemen wij nu van den heer J. Gelderman, vergissen wij ons niet, de voorzitter van de Twentsche Kamer van koophandel, die terzake voor enkele maanden belangwekkende cijfers publiceerde in *Economische en Statistische Berichten?*

Dit, dat ondanks den verminderden export naar Indië, 1927 voor de katoenindustrie een behoorlijk jaar was, dat zelfs industrieele opleving te constateeren gaf.

Hier blijkt dus uit, dat mocht de historische ontwikkeling leiden tot een afwikkeling der koloniale verhouding en mocht, als gevolg daarvan onze Nederlandsche industrie min of meer aan voorkeursposities inboeten, zij een tijdlang het geld minder gemakkelijk zal verdienen dan tevoren. Dat zij gedwongen zal zijn door betere economische outillage zich aan de dan gegroeide verhoudingen aan te passen.

Maar dat is heelemaal niet zoo'n ramp, en zeker niet een, die de Nederlandsche arbeidersklasse ertoe zal brengen eene met veel moeite veroverd levensbeginsel met voeten te treden.

Mr. Guépin zal daarom verstandig doen zijn goede zorgen verder te blijven besteden aan de toekomst der klasse, aan wie hij het hart blijkt te hebben verpand. De Nederlandsche arbeidersklasse zal, ook in dit opzicht, wel weer den eigen last hebben te torschen. Naar de mate van toeneming harer macht zal zij meer gewicht in de schaal vermogen te leggen en dan stellig dien last niet afwentelen op de schouders der Indonesische millioenen massa.

---

geestverwanten en de behoefte om ook hier een openlijken strijd, onder denzelfden naam, te voeren, was een der sterkste drijfveeren tot de oprichting der vereeniging.

Bovendien bleek al spoedig, dat het Amsterdamsche voorbeeld navolging vond. Het volgend jaar werd in Den Haag een zelfde vereeniging gesticht, waarbij zich kort nadien Domela Nieuwenhuis aansloot. De voornaamste oprichters waren: Baye, Abas, Jos, Frijman, Mieremet. Voor zoover ik weet, leeft er niemand meer van. Jos is het vorig jaar gestorven. Hij was reeds lid geweest van de Internationale. Het diploma van Van Kol was door hem als sekretaris geteekend.

De derde „Sociaaldemokratische Vereeniging" werd te Haarlem gesticht. Een der leden, F. Bremer, woonde kort geleden nog te Haarlem.

Rotterdam volgde eerst in 1881. De oprichters waren de beide Helsdingen, Gebing, Stegman, Kerkhof, Boerkoel, v.d. Perk, twee broers Franssen. Deze vier vereenigingen stichtten in 1881 den „Sociaaldemokratischen Bond". Men kan dus met goede reden vaststellen, dat het op 7 Juli 1928 vijftig jaar geleden is, dat de eerste sociaaldemocratische organisatie in Nederland tot stand kwam, dat ook in ons land de eerste stek werd geplant van de wereldbeweging, waarbij in die 50 jaren zoovele millioenen zich hebben aangesloten.

De initiatiefnemers waren schier allen eenvoudige arbeiders Behalve H. Gerhard kan men niet veronderstellen dat er bij die oprichters menschen waren, die van het socialisme diepere studie hadden gemaakt. De drijfveer van de meesten hunner zal wel niet anders geweest zijn dan een behoefte aan een daad van verzet tegen de menschonteerende toestanden, waaronder het proletariaat ging gebukt, en diepe ergernis over de schandelijke verwaarloozing van elk arbeidersbelang door de heerschers. Revolutionnair gevoel, meer dan revolutionnair inzicht, zal de meesten hunner bewogen hebben tot de daad.

Maar ... het was een d a a d !

Het was de eerste snede van den ontginningsploeg in den steenigen, braakliggenden akker!

Het was de eerste bijlslag in het oerwoud van onderworpenheid en onwetendheid waar doorheen de baan moest worden gebroken!

Het was het losmaken van den eersten knoop der tallooze banden waarmede de arbeidersklasse was gekneveld.

Op dat begin is sindsdien veel gevolgd. Een nieuw geslacht heeft den akker bewerkt en bezaaid.

De baan is gebroken en een duidelijke, breede weg naar het socialisme ligt voor de arbeidersklasse open.

Vele banden zijn verbroken en de arbeidersklasse kàn met breeden armslag de verdere hinderpalen op zijde werpen.

Is dit niet een goede dag om hen, die thans reeds weer dat twééde geslacht voor en na zien heen gaan, er eens op te wijzen, dat ze wel iets te danken hebben aan die kleine groep van eenvoudige voorgangers, die, o zeker, niet zooveel wisten als zij, wier strijd een hopelooze scheen en wier stem klonk als die van den roeper in de woestijn, maar die het geloof hadden dat noodig is in den strijd, de liefde die men behoeft voor de opoffering en de moed, die de kracht geeft tot de daad?

VAN EEN DIGOEL-TRANSPORT.

In den Volksraad is den 1en Aug. j.l. een rekest behandeld van Chalid Salim namens 400 geïnterneerden, waarin ernstig werd geklaagd over de verpleging en bejegening aan boord van de „Van den Bosch", waarmede zij naar Amboina werden getransporteerd.

Hier volgen de gehouden besprekingen:

De heer Stokvis: Mijnheer de Voorzitter! Verzoekschrift 14 gaat over een bij ons telegrafisch ingekomen klacht van een der geïnterneerden, mede namens zijn lotgenooten, over de wijze, waarop zij zijn bejegend gedurende het transport naar Tanah Merah.

Dit verzoekschrift is ingediend namens 400 menschen aan boord van het schip waarmede het transport plaats had. Zij klagen erover, dat de militaire geleider zich zeer streng — zij noemden het zelfs „barbaarsch" — tegenover de geïnterneerden heeft gedragen. Met name de huisvesting werd zeer slecht genoemd en had voor een groot deel plaats daar, waar anders vee pleegt te worden vervoerd.

De zindelijkheid liet alles te wenschen over en voor de slaapplaatsen was nauwelijks voldoende ruimte. Zeer velen zijn gedurende dat transport ziek geworden, maar geneeskundige behandeling aan boord werd gemist. Eén van de zieken is dan ook te Amboina aan longontsteking overleden en vele andere verkeerden bij aankomst ook in een zeer slechten gezondheidstoestand.

In een schriftelijk rekest aan den Gouverneur-Generaal — dat ons, met het recht om er openbaarheid aan te geven, is overgelegd — blijkt ook, dat de klachten betroffen een verbod van de mannelijke geïnterneerden om met hun vrouwen en kinderen in overleg te treden of met hen te mogen spreken.

Een verdere klacht is, dat de geïnterneerden gedurende twee uur na het vertrek uit Tandjong-Priok in de boeien werden geslagen en ook gedurende twee uren na het vertrek uit Soerabaja, terwijl zij, voor de aankomst te Makassar, veertien uren de boeien hebben moeten verdragen.

Wij kregen overgelegd — en ik ben de Regeering daarvoor bijzonder dankbaar — het resultaat van het onderzoek naar deze klachten en ik moet zeggen, dat de Regeering de juistheid heeft erkend, en toegezegd in de eerste plaats, dat een transport van dien omvang — 339 menschen op dat schip — niet meer zal geschieden, en ook dat aan de militairen geleiders instructie zal worden gegeven, voortaan niet meer met die gestrengheid op te treden.

Voor deze terechtwijzing is, dunkt mij, alle reden aanwezig. Het bevel van den Europeeschen sergeant, om die menschen twee uren na het vertrek uit de haven in boeien te slaan, omdat men dan onder de kust vaart en het gevaar van ontsnapping dus groot zou zijn en dit vóór de aankomst in Makassar veertien uur te laten duren, vind ik niet alleen veel te streng, maar ook onnoodig en onmenschelijk. De gezinshoofden zoo streng af te zonderen van hun vrouwen en kinderen, waarvan er vele zeeziek waren en ook overigens in slechten gezondheidstoestand verkeerden, vind ik ook onmenschelijk. Waartoe heeft men toch dien maatregel genomen en in die gestrengheid doorgevoerd? De militaire geleider had aanvankelijk toegestaan, dat er besprekingen tusschen de mannen en hun vrouwen zouden mogen plaats vinden in verband met de bagage. Toen echter de menschen wat langer daarover spraken dan hij wenschelijk vond, werd er abrupt een einde aan gemaakt en — en dat is mijn groote bezwaar — verder gedurende het transport elke bespreking tusschen mannen en vrouwen verboden.

Mijnheer de Voorzitter! Er is ons verbetering toegezegd en dat vernemen wij — althans ik — met erkentelijkheid, maar is hier niet een meer afdoende maatregel noodig dan enkel preventie?

Het moge dan zijn, dat die militaire geleider zijn instructie niet heeft overtreden, maar men kan ook zonder overtreden van zijn instructie — vooral als die zoo ruim blijkt te zijn als deze — zekere gedragingen ontoelaatbaar en strafbaar achten. De maatregelen werden genomen door den militairen geleider in overleg met den gezagvoerder van het schip, maar dan wil dat zeggen, dat óók die gezagvoerder zijn taak niet heeft begrepen. Men heeft met deze geïnterneerden naar mijn overtuiging — er mogen dan enkele uitzonderingen zijn aan te wijzen — niet te doen met misdadigers, op wie gedurende het transport de strengste maatregelen moesten worden toegepast. Zij hebben al genoeg ellende te doorstaan gehad; zij hebben vóór het transport anderhalf jaar in de gevangenis doorgebracht, en uit de berichten — men denke maar aan de vreeselijke epidemie, die speciaal onder de communisten in de gevangenis op Glodok heeft geheerscht en die nog niet is verdwenen — blijkt, dat deze menschen zeer veel hebben moeten doormaken. Er is dan juist alle aanleiding, gedurende het transport naar hun verbanningsoord menschelijkheid en redelijkheid te betrachten. In beide opzichten zijn de verantwoordelijke autoriteiten ernstig tekortgeschoten.

Al ben ik ook niet geheel voldaan, toch betuig ik mijn voldoening èn voor de openhartigheid in de mededeelingen van de Regeering èn voor den zedelijken moed — moet men hier bijna zeggen — om de fouten te erkennen, met de toezegging, dat deze voortaan zullen worden voorkomen. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

De heer Soeroso: Mijnheer de Voorzitter. Ten aanzien van verzoekschrift No. 14 heb ik het volgende op te merken. Ik zal echter kort zijn, omdat de heer Stokvis deze kwestie net heeft behandeld. De klacht van één der geïnterneerden, n.l. van den heer Chalid Salim, slaat eigenlijk op het beleid van twee personen, n.l. dat van den sergeant, commandant van het militair geleide en dat van den gezagvoerder van het schip, waarmede de geïnterneerden naar de plaats van bestemming zijn gezonden. Maar voordat ik verder ga met deze kwestie, Mijnheer de Voorzitter, zou ik gaarne van U vernemen, of al de stukken, die hierop betrekking hebben niet geheim zijn, zooals dat vermeld was.

De Voorzitter: Neen, het geheime karakter van de stukken is opgeheven.

De heer Soeroso: Ik dank U zeer, Mijnheer de Voorzitter, en ik zal dan verder op de zaak ingaan.

Nadat ik de stukken van de betrokken autoriteiten, die op deze aangelegenheid betrekking hebben, heb nagegaan, kom ik tot de volgende conclusie: De sergeant, commandant van het militair geleide, is

overdreven voorzichtig geweest, zoodat de geïnterneerden met hun gezin onnoodige onaangenaamheden moesten ondervinden.

Het doet mij echter veel genoegen uit de zooeven door bedoelde correspondentie tusschen de betrokken autoriteiten te kunnen opmaken, dat niet gevreesd behoeft te worden voor een herhaling van een optreden, als de sergeant zich heeft veroorloofd, n.l. om de geïnterneerden twee uur na het vertrek van het schip van Tandjong Priok en veertien uur vóór de aankomst van het schip te Makassar in de boeien te houden en om verder den geïnterneerden te verbieden hun gezinsleden, die zeeziek waren, behulpzaam te zijn. Voor een herhaling van dit optreden behoeft niet gevreesd te worden, aangezien het optreden van dezen sergeant niet de goedkeuring van de betrokken autoriteiten kan wegdragen.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, ik vraag mij toch af, of de bedoelde sergeant vóór het vertrek van het schip niet de noodige instructies had kunnen ontvangen, zoodat hij kon weten, hoe hij eigenlijk in dit geval zijn plicht moest vervullen. Had hij deze instructies ontvangen, dan zou hij minder overdreven streng zijn geweest en de onmenschelijke behandeling aan boord zou voorkomen zijn. Ik betreur daarom, dat die noodige instructies niet gegeven zijn.

Verder, Mijnheer de Voorzitter, zou ik ten aanzien van de klacht over de slechte accomodatie op het schip het volgende wenschen op te merken. De heer Chalid Salim heeft medegedeeld, dat de geïnterneerden met hun gezinnen gedurende het transport in het beneden-dek zijn opgesloten, waar men geen voldoende ruimte had en geen voldoenden toevoer van versche lucht kon krijgen, zoodat velen hierdoor ziek zouden zijn geworden. Naar aanleiling van deze klacht is door de betrokken autoriteiten, zooals is gebleken uit de correspondentie, medegedeeld, dat het dek, dat anders voor het opbergen van vee is bestemd, waar de geïnterneerden en hun gezinnen zijn opgesloten, ruimte biedt voor 800 personen en is voorzien van behoorlijke ventilaties en in goeden staat verkeerende gemakken en badkamers. Uit de desbetreffende correspondenties van de autoriteiten zou blijken, dat het aantal der geïnterneerden en hun gezinnen het getal van 400 niet had overschreden. Er was dus ruimte genoeg voor deze menschen. Maar desniettegenstaande lijkt mij de klacht toch niet ongegrond toe. Het telegrafisch bericht van den Gouverneur van Amboina zegt immers, dat één der geïnterneerden bij aankomst te Ambonia aan longontsteking is overleden en dat nog een ander wegens dezelfde ziekte in het hospitaal moest worden opgenomen. Ik weet niet, of er andere personen waren die toen ziek waren. Het bedoelde telegrafisch bericht meldde verder niets, dan dat onder de overige personen geen ernstige ziekten vielen te constateerden. Indien hier slechts gesproken wordt van „ernstig" dan mag ik veronderstellen, dat er zieken waren, maar niet zulke ernstige zieken als de twee genoemden, van wie één inmiddels is overleden.

Bestond er verband tusschen de klacht van den heer Chalid Salim en deze ziektegevallen? Ik zou dit gaarne willen aannemen, aangezien de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat de longziekte het gevolg is geweest van de opsluiting op het schip gedurende het transport, waar men gebrek zou hebben gehad aan ruimte en versche lucht. Ik meen daarom niet te overdrijven, indien ik hier zeg, dat het beleid van den gezagvoerder zeer te wenschen overliet. Uit de hierop betrekking hebbende correspondenties van de autoriteiten is mij gebleken, dat de autoriteiten zich weinig gelegen hebben laten liggen aan deze aangelegenheid aangezien zij meenden, dat de gezagvoerder aansprakelijk moest worden gesteld. Zeker, Mijnheer de Voorzitter, de gezagvoerder moet hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Maar zou de Regeering geen termen kunnen vinden om na te gaan, of het sterfgeval en de longziekte onder de geïnterneerden inderdaad het gevolg is geweest van de behandeling van den meergenoemden gezagvoerder?

Mijnheer de Voorzitter! In verband hiermede zou ik het volgende voorstel aan de commissie willen doen, n.l. het verzoek tot de Regeering te richten of er voor haar geen aanleiding bestaat een onderzoek naar deze aangelegenheid in te stellen, in het bijzonder ten aanzien van het beleid van den gezagvoerder van het betrokken schip.

Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

(Wordt vervolgd.).

ONDER HET ROODE ZOEKLICHT.

Ontwrichters.

Uit Bombay schrijft men 't aan de *Locomotief*.
Het *Nieuwsblad* neemt 't over.
Het *Handelsblad* is 't er mee eens.
Het *Nieuws* grijpt 't aan en hoont en scheldt.
Zoo gaat 't van blad tot blad, dringt diep door zelfs tot het blanke schrijvertje op 't kantoor der Factorij.

Het prikkelt de grofste instinkten, het vernielt eendrachtig samenwerken, het vergiftigt de samenleving in al haar vele geledingen.
Het splijt en scheidt.
Het doel de haat òpvlammen.
Het woelt duistere machten op, ontoombaar, verderflijk.
Het maakt den chaos wakker.
Straks ijlt bloedroode strijd over de landen.
Uit Bombay schrijft men aan de *Locomotief:*

„..... en daarom is het niet erg als er weer eens een Arbeidersregeering (in Engeland) komt ..... *Als* er iets ingrijpends (ten aanzien van Britsch-Indië) zou worden voorgesteld ....."

Zou worden *voorgesteld! Voorgesteld!!*
Dan zou dat beteekenen:

„Stremming van het zakenleven, van de industrie, stopzetten der credieten ....."

Dat beteekent: ontwrichting, opzettelijke ontwrichting door het Kapitaal.
Er is een dreiging in het bericht.
Uit Bombay dreigt men.
En de *Locomotief* èn het *Nieuwsblad* en alle andere bladen planten het dreigwoord voort:

„Als de Arbeidersregeering iets ingrijpends zou voorstellen, dan zetten wij de credieten stop!"

Dan ontwrichten wij den rommel!
Dan brengen wij den chaos!
Want ons is de Macht en het Geld en de Begeerlijkheid in der eeuwigheid!

* *
*

Zending en Missie.

Onder presidium van den Gouverneur der Molukken vergaderden op 12 Juli te Ambon Zending en Missie om tot een eerlijke verdeeling van het jachtterrein te komen.

Overeenstemming is natuurlijk niet bereikt.

Zoo lang de ware ring niet is gevonden, zullen de broeders blijven kijven.

De arme heiden zal ook tot in verre toekomst worden gedwongen te kiezen: Roomsch of Luthersch, Gereformeerd of Adventist; sprekende slang, geen sprekende slang; erfzonde, geen erfzonde; transsubstantiatie, geen transsubstantiatie, enzoovoort en enzoovoort.....

Den ijver der heeren begrijp en waardeer ik overigens volkomen. Staat er niet geschreven (1 Cor. 9.12):

„Gij zult eenen dorschenden os niet muilbanden?"

* *
*

De Vierde Internationale.

„Een heugelijk feit valt er te vermelden; de stichting van een Katholieke Arbeiders- Internationale".

(De Koerier van 21 Aug. '28).

Natuurlijk, waarom wèl een R. K. Geitenfokkerij en géén R. K. Arbeiders-Internationale!

't Spreekt echter van zelf, dat eerst de Geitenfokkerij kwam.

Maar zij is er, de Vierde Internationale!

Op de stichtingsvergadering werden de beginselen door sprekers van „erkenden naam" duidelijk aangegeven.

Wij herhalen de openbaring der nieuwe waarheden, zooals deze lichtend zijn opgegaan in de hoofden der katholieke leiders, die nattigheid beginnen te voelen.

> „1e. Nu wordt er geproduceerd, alleen met 't oog op de winst; of het schadelijk of nuttig is voor de menschheid is bijzaak. Dit is een der bronnen van ellende: er moet geproduceerd worden in 't belang der menschheid.
>
> 2e. In het bedrijf is het kapitaal de almachtige geworden. Hierdoor is geschapen een bron van conflicten, de arbeider laat zich niet alles meer aanleunen. Hij moet juist hebben liefde voor zijn arbeid, interesse voor belang bij 't bedrijf. Dan zal er samenwerking kunnen komen, inplaats van steeds heviger oplaaienden haat. Dan zal de voedingsboden aan 't socialisme ontnomen zijn. „Medebezit" door de arbeiders werd als een voornaam middel aangegeven, om den socialen vrede te herstellen.
>
> 3e. Het bedrijft dient den arbeider te erkennen, niet alleen als individu, maar ook als *gezinshoofd*. Voelen we, waar dit heen gaat?"

(KOERIER).

„Medebezit" werd als een voornaam middel aangegeven, om den socialen vrede te herstellen.

Het bedrijf dient den arbeider te erkennen, niet alleen als individu, maar ook als gezinshoofd.

Bruineman zal deze stellingen op de eerstvolgende vergadering van het Suikersyndikaat verdedigen.

Gisteren heeft ie op een meeting van arbeiders van suikerfabrieken de nieuwe leer verkondigd. Geestdriftig eindigde de spreker:

„Kaoem boeroeh dari segala pabrik[2] goela, berkoempoellah!"

De politie behoefde niet in te grijpen.

*
* *

Aan de „Koerier".

Dag aan dag zendt een vriendelijke hand mij de *„Koerier"*. Dag aan dag vervolgt de *Koerier* het Socialisme, de S. D. A. P., de I. S. D. P. met zijn kinderlijke belangstelling. Men, de vriendelijke „men" informeert, of het niet noodig, of het niet wenschelijk is tegen te spreken, wat de *„Koerier"* schrijft en dicht, aanvallen af te slaan, ook agressief te werk te gaan, lasterlijke aantijgingen, onverstand en haat een breidel aan te leggen.

Eilieve! Geen woordgekletter, geen gebulder, geen artikelen-slag. Een versje slechts:

Es will der Spitz aus unserm Stall
Uns immerfort begleiten:
Doch seines Bellens lauter Schall
Beweist nur, dass wir reiten.

van Bruggen.

Abonneert U op dit blad.

Zend ons adressen van vermoedelijk-belangstellenden. Wij doen hen dan gedurende eenigen tijd dit blad gratis toekomen.

BINTANG MERAH
POSTBOX 72, WELTEVREDEN,
bericht de ontvangst van de onderstaande uitgaven.

Mr. Duys.—Pleidooien voor de Rechtbank . . . . . f 0.30
F. S. Noordhoff.—Ontwapening en Volkenbond . . . . . f 0.20
J. van Gelderen.—Indië, De Sociaal-Democratie en de Onlusten op Java . . . . . f 0.20

Na ontvangst van postwissel worden bovenstaande uitgaven onmiddellijk toegezonden.

Indonesische Drukkerij, Weltevreden.